

Petar Bašić
O KRSTU I KRŠTENJU

UVOD

Prvi članak o krstu i krštenju objavio sam u *Jeziku*, časopisu za kulturu hrvatskoga književnoga jezika.¹ Vraćanje toj temi ima dvostruku svrhu: prvo, da se o tome raspravi i u teološkome časopisu i drugo, ovo je prigoda da se pođe korak dalje, pogotovo u primjeni zaključaka ili barem da se dodatno potakne rasprava.

Usprkos novijim nastojanjima da se razgraniči značenje između riječi "krst" i "krštenje",² još uvijek o tome nema suglasnosti, a kako nema ni zadovoljavajućeg tumačenja tih riječi, u spomenutom sam članku razmotrio njihovo podrijetlo te uporabu njihovu i njihovih bliskoznačnica u slavenskim jezicima, posebice u hrvatskome.

¹ P. Bašić, *O krstu i krštenju*, u: *Jezik* 50/2003., br. 2, str. 58-67.

² Od teologa razlikovanju su vjerojatno najviše pridonijeli Tomislav Janko Šagi Bunić, Anton Benvin i Bonaventura Duda, a od jezikoslovaca za razlikovanje se zalaže Stjepko Težak. Stajališta T. J. Šagija Bunića i A. Benvina mogu se lako prepoznati u njihovim tekstovima. Tako npr. Šagi Bunić ima karakterističan naslov jednog članka: *Dogmatski aspekti obnove sakramenta krsta* (u knjizi: *Vrijeme suodgovornosti*, vol. 2., Zagreb 1982., str. 198-216; tekst prvotno objavljen 1973.). Evo nekoliko primjera: "Neki elementi teologije o krstu" (198); "I u rubrikama i u samom obrednom tekstu... doneseni su novi važni teološki uvidi u otajstvo sv. krštenja" (198). Za A. Benvina može se navesti hrvatsko izdanje *Katekizma Katoličke crkve* kojemu je on obavio teološku lekturu. B. Duda se pak izričito osvrnuo na te nazive. Dok ovo pišem nisam uspio naći tekst u kojem o tome govori pa navodim po sjećanju: za nj bi krst bio "stanje", a krštenje "čin". Jezikoslovac S. Težak napisao je o ovoj temi poseban člančić: *Odričemo li se krsta* (Hrvatski naš osebujni, Zagreb 1995., str. 85-87).

I. DANAŠNJE STANJE

Svojevrsni sažetak o uporabi riječi "krst" i "krštenje" dao je svojedobno Jeronim Šetka u svojoj *Hrvatskoj kršćanskoj terminologiji* (Split 1976). Šetka ovako sažimlje tadašnje znanje o ovoj temi: "Krst m 1. isto što Krist - kod katol. pisaca od 15. st.; 2. isto što križ - kod katolika dosta često, a kod pravoslavnih obično u starini i danas, redovno s izrazom 'časni'; 3. isto što krštenje (baptisma). Dalje kaže kako "izraz potječe od grč. Christós, lat. Christus, stsl. Kr'st" i navodi literaturu za to te kako su se razvila značenja: krst - križ i krst - krštenje.

Prošlost može nadahnuti sadašnja rješenja, ali nam je također važno steći sliku sadašnjega stanja. U tu svrhu razmotrit ćemo neka djela iz najnovijeg doba koja su reprezentativna bilo po tome što su po sebi važna bilo stoga što su rađena promišljeno i brižljivo.

- *Veliki katekizam proglašen od sv. Pija X.* (Split 1992.; teološka lektura Srećko Bezić; jezična lektura Radovan Vidović i Vlade Lozić). Tu dolazi samo riječ krštenje (O krštenju; Narav i učinci krštenja; sakrament krštenja; krštenje odraslih; potreba krštenja; primanje svetoga krštenja...).

- *Zakonik kanonskoga prava* (Zagreb 1988.) razlikuje krst i krštenje, s time da ipak prevladava krštenje (v. naprijed).

- *Katekizam Katoličke crkve* (Zagreb 1994.) spada među važne crkvene knjige, ali u hrvatskom izdanju na žalost ima dosta propusta i nedomišljenosti pa to izdanje nije dovoljno mjerodavno. Ipak je zanimljivo vidjeti kako se u njemu upotrebljava krst/krštenje. Evo pojedinih naslova gdje se spominje taj pojam: Krštenje u naumu spasenja; Kristovo krštenje; Kako se slavi sakrament Krsta (!); Krštenje u Crkvi; Krštenje odraslih; Vjera i Krst (!); Nužnost krsta.

- *Snagom Duha* (71984., 221999.). Školski su katekizmi važni pa evo i jednog od njih. Izabrao sam ovaj koji spada među poznatije i raširenije, a namijenjen je za pripravu za sakrament potvrde i za cjelovit uvod u vjeru i život kršćanske zajednice. Pri kraju donosi Kratak pregled katoličke vjere, u kojem se govori i o sakramentima. Za prvi je sakrament stavljen naslov Krštenje (krst), a tako i u nabranjanju "sedam svetih sakramenata" (str. 212). Dvojaki naziv nalazi se samo u naslovu. U tekstu se ne pojavljuje riječ krst, nego samo krštenje. Takav je postupak malo

neobičan, ali je ipak vidljivo da su se autori odlučili za "krštenje" ili mu u najmanju ruku daju izrazitu prednost.³

- *Zbirka sažetaka/ vjerovanja/ definicija i izjava o vjeri i ćudoređu* (Denzinger-Hünemann; Đakovo 2002.). Hrvatski se izdavač opredijelio za riječ krštenje (za brzu konzultaciju usp. Sustavno kazalo, 1185-1188). Između mnogih primjera izdavam jedan: "Ispovijed vjere u jedno krštenje." To dolazi na različitim mjestima (usp. str. 1185, K 3a), a izvor je Ef 4,5. Na tome mjestu Duda-Fučak prevode "jedan krst", a Rupčić "jedno krštenje". I Zagoda ima "jedno krštenje".⁴

- *Liturgijske knjige*. Sustavan pregled nadilazi svrhu i opseg ovoga članka. Zadovoljit ćemo se nekim općenitim zapažanjima koja daju približnu sliku stanja.

Najprije valja podsjetiti da Kašić u svome Ritualu rimskom (1640.) i za naziv sakramenta upotrebljava samo riječ "krštenje" (karsten'je), no u suvremenom izdanju tog obrednika (Rimski obrednik, 1929.) za naziv sakramenta upotrebljava se riječ "krst". U prvim izdanjima liturgijskih knjiga obnovljenih poslije II. vatikanskog sabora načelno se nastojalo razlikovati krst/krštenje, no to nije dosljedno provedeno. Npr. u molbenici jutarnje utorka I. tjedna kaže se: "Po *krštenju* si nas učinio kraljevskim svećenstvom", a na subotu I. tjedna: "U *krstu* si nas prosvijetlio". U drugim, popravljenim izdanjima početna nakana je dosljednije provedena (uz to da je u nekim obrascima još uvijek ostalo krštenje, npr. u simbolu vjere: vjerujem u jedno *krštenje*). Tu se dobro vide prednosti i nedostaci računalne obrade. Prednosti: mogućnost da se sve dosljedno provede; nedostaci: da se sve ujednači i kad nije sasvim sigurno da mora biti tako.

- Nedavno objavljeni *Opći religijski leksikon* (Zagreb 2002.) jednoznačno rješava to pitanje: krst - jedan od sedam sakramenata; krštenje - obred kojim se podjeljuje sakrament. Ne ostavlja, dakle, mjesta dvojbi, pa ni u graničnim slučajevima gdje je teško procijeniti misli li se na obred ili na sakrament, ili primjerice kad se govori o krštenju Ivanovu (v. naprijed kolebanje u biblijskome prijevodu).

Bilo bi zanimljivo proučiti kako "krst" i "krštenje" razgraničuju suvremeni hrvatski teolozi, no taj posao ne bi donio željene rezultate jer pojedini izdavači imaju svoje lektore koji nerijetko

³ Premda ovdje nije ta tema, spomenimo da je euharistija, što se tiče naziva sakramenta, još slabije prošla - tamo je u zagradama dodano: misa, pričest.

⁴ B. Duda - J. Fućak, *Novi zavjet*, Zagreb, 1985.; F. Zagoda, *Sveto pismo. Novi zavjet. I. dio: Evanđelja i Djela apostolska*, Zagreb, 1925. - 1938.; Lj. Rupčić, *Novi zavjet i Psalmi*, Mostar - Zagreb, 2000.

zadiru i u stručno nazivlje pa se nikad ne zna što je upotrijebio autor, a što je posljedica lektorskih zahvata.

Za ovu zgodu čini mi se zanimljivom jedna rasprava na kojoj nije naznačen lektor: Ante Mateljan, *Otajstvo poslanja. Sakrament potvrde*, Split 2004.

Autor se sâm odlučio za riječ "krštenje", a da je kolebanje u hrvatskome jeziku morao uočiti, vidi se i po tome što u navođenim djelima na hrvatskome uvijek ima, a drukčije nije ni moglo biti, kako je u izvorniku: krst ili krštenje. Premda sâm dosljedno upotrebljava "krštenje", on se, na žalost, nigdje ne osvrće na naziv sakramenta niti opravdava svoj izbor. Kažem "na žalost" jer je rasprava vrlo sustavna pa to, ne tako nevažno pitanje, nije smjelo ostati nedotaknuto.

Evo primjera iz te knjige koji mi se čine zanimljivima: Sakramentalnost potvrde i njezin odnos s krštenjem; Usmjerenost krštenja i potvrde prema Euharistiji (13); Nije li, teološki, logično zadržati redosljed krštenje - potvrda - Euharistija, kao što je to učinjeno na istoku? Ili je, međutim, uloga sakramenta potvrde unutar inicijacije na neki način paralelna s krštenjem, što je poglavito istaknuto u slučaju krštenja djece koja će tek kasnije primiti potvrdu? (14); Pastoralno pitanje potvrde neodvojivo je od pastoralnog problema nediferenciranog podjeljivanja sakramenta krštenja svima, poglavito novorođenčadi (18); Isusovo krštenje na Jordanu svakako je najznačajniji događaj koji opisuje Kristovo pomazanje Duhom (31); G. Barth... inzistirajući na tomu da krštenje podjeljuje dar Duha... (41, bilj. 55); Neki u tome vide eventualno razlikovanje između prozelitskog, ivanovskog i kršćanskog krštenja, odnosno poganskih obrednih pranja (43); Poslanica Efežanima, poglavito 4-5 poglavlje govori o novom životu u Kristu, po krštenju i opečačenju Duhom (45; zarezi preneseni kako je u izvorniku); U Dj 8 čitamo kako je đakon Filip podijelio (!) krštenje (50); U polemici oko valjanosti heretičkog krštenja... (57); za razumijevanje odnosa krštenja i potvrde, te pitanje djelitelja krštenja (66); Nakon što si primio milost po krštenju i obukao bijelu sjajnu haljinu... (73); Budući... da krštenje, potvrda i sveti red utiskuju u dušu neizbrisiv biljeg... (84)...

II. ZAKLJUČNA RAZMIŠLJANJA

Ponajprije se, s iznenađenjem, zapaža da "krštenje" nije prevedenica grčke (ni latinske) riječi, nego je izvedena od riječi

“krst”.⁵ Osim što ničim ne upućuje na sakramentalni znak, takav “prijevod” uzrokuje i druge nepravilike, što dobro pokazuje i malo prije navedeni primjer: “Neki u tome vide eventualno razlikovanje između prozelitskog, ivanovskog i kršćanskog krštenja, odnosno poganskih obrednih pranja.” Nedosljednost je tu očita: sve su to obredna pranja ili “krštenja”, a različito su nazvana, no nije jasno po kojem se kriteriju razlikuju.

Petar Skok i Alemko Gluhak u svojim etimološkim rječnicima izvode riječ “krst” od “Krist”.⁶ Krst u najstarijem slavenskom jeziku znači “križ”, no i ovdje vidimo nepravilike kao i u prethodnom primjeru (baptisma/krštenje): riječ krst izvorno izravno upućuje na Krista,⁷ a za hrvatski ekvivalent križ to se ne može reći. Prema tome, i glagol “krstiti” mogao je zadržati izvorno značenje “postati krist = pomazanik”⁸ na području istočnoga kršćanstva ili gdje je istočni utjecaj duže ostao i gdje je zadržana riječ “krst” u značenju hrvatske riječi “križ”. U hrvatskim je krajevima, čini se, prevladalo značenje krstiti = znamenovati znakom križa, a kršćanin bi bio onaj koji je znamenovan tim znakom.⁹ Krst, pak, kao naziv sakramenta mogao se pojaviti samo u krajevima gdje se ta riječ ne upotrebljava u značenju križ. Izvori ipak pokazuju da je i u hrvatskoj predaji za riječ *baptisma* mnogo češća riječ *krštenje* negoli *krst*.¹⁰ Zanimljivo je da Kašić, kada je riječ o Isusu, ne upotrebljava riječ krštenje, nego okupanje. No budući da ta riječ dolazi samo jedanput u njegovu prijevodu Svetoga pisma,

⁵ Ovo što slijedi prenosim, uz male preinake, iz svoga prethodnog članka *O krstu i krštenju* (v. bilj. 1), str. 58-59.

⁶ P. Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga jezika*; pod Krist; A. Gluhak, *Hrvatski etimološki rječnik*; pod krst. - Ovdje ponešto mijenjam što sam napisao u članku navedenom u bilj. 1, str. 65-66.

⁷ Usp. P. Bašić, *O krstu i krštenju* (bilj. 1), 59-63. Tu međutim ima dosta zbrke. Ako se promatraju sve potvrde u izvorima, može se zaključiti da se i za jedan i za drugi pojam upotrebljavaju oblici krst/hrst. Trebalo bi proučiti kako je s time u pojedinim izvorima, koji od njih izjednačuju, a koji razlikuju oznake za “Krist” i za “krštenje” (v. malo dalje tekst i bilj. 8).

⁸ Tako npr. tumači naziv “kršćani” Teofil iz Antiohije oko god. 180. Riječ je tu o potvrđnom pomazanju koje se obavljalo zajedno s krštenjem (izvor u A. Mateljan, *nav. dj.*, 67).

⁹ Hrvatski glagoljski misali u izrazu red krštenja djece upotrebljavaju riječ znamenovati. Tako npr. Newyorški misal (15. st.): Čin' zn(a)men(a)ti ml(a)dince, f. 292v. Druge potvrde mogu se naći u knjizi J. L. Tandarić, *Hrvatskoglagojska liturgijska književnost*, Zagreb 1993., 230-245.

¹⁰ Od primjera u biblijskim prijevodima koje smo uspoređivali riječ “krst” u tom značenju upotrebljavaju samo Duda-Fučak (Zagoda samo jedanput), a posve je odbacuje Rupčić (usp. *O krstu i krštenju*, 62-63).

teško je reći je li ju upotrijebio hotimično ili je to mjesto tako preveo mehanički. Trebalo bi pretražiti je li još tko upotrijebio tu ili sličnu riječ za *baptisma*.¹¹

Krst u značenju *baptisma* u hrvatskoj je tradiciji mnogo rjeđi naziv nego se općenito misli, a razlikovanje između krst/krštenje potječe, čini se, tek iz najnovije doba. Usprkos nastojanjima da se značenjsko razlikovanje utvrdi, kolebanje je još i danas prilično veliko, a razlog je tomu u hrvatskome vrlo očito zaziranje od riječi krst općenito, pa tako, i za naziv sakramenta. Najviše je to zbog značenja te riječi u nama bliskim jezicima (srpskome, makedonskome), gdje ona znači križ. U hrvatskom je pisanom jeziku riječ krst za naziv sakramenta donekle prihvaćena, a u govoru jedva da se može čuti, i to samo u najslužbenijem govoru. Istina je da i riječ "krštenje" dolazi od "krst", ali preko glagola "krstiti" pa veza s krstom nije neposredno vidljiva. Zato se u hrvatskim krajevima riječ "krštenje" za naziv sakramenta mogla raširiti lakše negoli riječ "krst". Po istom su načelu u hrvatskome mogle ostati kao standardne riječi izvedenice od "krst": krstiti (u značenju 'podijeliti sakrament krštenja', dok bi u značenju 'načiniti znak križa uz riječi "U ime Oca..." to danas bio regionalizam), krstitke, raskrstiti s kim, raskrsnica, krstarića, krstariti, krstaš...

III. PRIJEDLOZI

Jezik je kao živi organizam koji se razvija, ali katkada norma taj razvoj usmjerava propisujući ili barem preporučujući neke pojedinosti. To ipak ne čini proizvoljno, sve mora biti na neki način utemeljeno. Kako bi i izbor između krst i krštenje bio lakši, navest ćemo najznačajnije primjere gdje je riječ krst još zadržana. Na njima se dobro može iskušati kako bi ti primjeri funkcionirali ako bi se riječ krst zamijenila riječju krštenje.

¹¹ Zacijelo bi to bio bolji naziv za sakrament krštenja. I danas, kada o tom sakramentu govorimo opisno, upotrebljavamo i druge riječi, kao npr. kupelj, kupelj preporođenja, no to je od latinske riječi *lavacrum*. Ipak bi sakrament kupelji bio mnogo primjereniji naziv nego sakrament krsta/krštenja. No, promjenu u tako važnom nazivu ipak bi bilo teško provesti ako novi naziv ne bi bio već u uporabi barem približno koliko i stari. Tako primjerice od naziva potvrda/krizma i jedan i drugi bi mogao lako prevladati ako bi se to htjelo jer su oba u govoru približno podjednake učestalosti (tu je međutim mjerodavan latinski naziv *confirmatio* pa je opravdano da službeni naziv bude potvrda). Zasad nam za prvi sakrament ostaje izbor između krst/krštenje.

Sveto pismo, NZ (Duda-Fučak, 1985)

Mt 21, 25 (usp. Mk 11, 30; Lk 20, 4): Krst Ivanov odakle li bijaše? > krštenje Ivanovo

Mk 1, 4: (Ivan) krstio je u pustinji i propovijedao krst obraćenja na otpuštenje grijeha. > krštenje obraćenja

10, 38 (usp. 10, 39): Možete li piti čašu koju ja pijem, ili krstiti se krstom kojim se ja krstim? > (Rupčić) primiti krštenje

Lk 7, 29: pokrstiše se Ivanovim krstom > krštenjem

12, 50: Ali krstom mi se krstiti i kakve li muke za me dok se to ne izvrši! - (Rupčić): podvrgnuti se krštenju.

Ef 4, 5: Jedan Gospodin! Jedna vjera! Jedan krst! > Jedno krštenje!

179

Drugdje je već riječ krštenje: Mt 3, 6. 7. 16 (Primali su od njega krštenje u rijeci Jordanu... gdje mu dolaze na krštenje... Odmah nakon krštenja izađe Isus iz vode); Mk 1, 5. 9 (Primali su od njega krštenje u rijeci Jordanu... Isus... primi u Jordanu krštenje od Ivana); Lk 3, 3 (On obiđe svu okolicu jordansku propovijedajući obraćeničko krštenje); Dj 1, 22 (počevši od krštenja Ivanova); 10, 37 (nakon krštenja koje je propovijedao Ivan); 13, 24 (krštenje obraćenja); 18, 25 (premda je znao samo za Ivanovo krštenje); 19, 3. 4 (krštenjem Ivanovim... Ivan je krstio krštenjem obraćenja); Rim 6, 4 (Krštenjem smo dakle zajedno s njime ukopani u smrt); Kol 2, 12 (s njime smo ukopani u krštenju); Heb 6, 2 (o krštenjima!); 1 Pt 3, 21 (njezin protulik - krštenje).

Zakonik kanonskoga prava (1988)

U Zakoniku riječ krštenje dolazi mnogo puta, čak i za samu oznaku sakramenta. Npr.: Tko nije primio krštenje, ne može valjano primiti ostale sakramente. Sakramenti krštenja, potvrde... (kan. 842).

Riječ krst dolazi svega nekoliko puta: Krst, vrata sakramenata, stvarni ili barem krst želje... (kan. 849); Krst se podjeljuje po redu propisanom u obrednim bogoslužnim knjigama (kan. 950); Krst može primiti svaka osoba i samo osoba koja nije krštena (kan. 864); Da bi se dokazalo da je krst podijeljen... (kan. 876); Ako nije krstio župnik ili ako krst nije podijeljen u njegovoj prisutnosti... (878). U svim tim primjerima krst bi se mogao zamijeniti riječju krštenje.

Napomenimo, također, da je u prevođenju na mnogo mjesta izbjegnuta imenica, neopravdano. Evo nekoliko primjera: Baptismus conferatur sive per immersionem sive per infusionem

- Neka se krsti ili uranjanjem ili polijevanjem (kan. 854); Licet baptismus quolibet die celebrari possit, commendatur tamen...
- Iako se može krstiti svakog dana, ipak se preporučuje... (kan. 856); Qui baptismum administrat - Tko krsti (kan. 875); Si baptismum neque a parcho neque eo praesente administratus fuerit, minister baptismi... - Ako nije krstio župnik ili ako krst nije podijeljen u njegovoj prisutnosti, krstitelj... (kan. 878)...

Blagoslovi (tekst pregledan za novo izdanje)

I drugi laici, muškarci i žene, snagom općega svećeništva u koje su promaknuti po krstu i potvrđi, mogu slaviti neke blagoslove (Preth. nap. 18)

Za primljeni sakrament krsta po kojem si srce djetesca učinio hramom Duha Svetoga (br. 246).

Budući da je krst početak cjelokupnoga kršćanskog života, sve stolne i župne crkve moraju imati i svoju krstionicu ili mjesto gdje teče ili se čuva krsna voda (833)

(...) sve neka se tako raspoređi da bude jasno kako je krst povezan s riječi Božjom i s Euharistijom, koja predstavlja vrhunac kršćanske inicijacije (835).

Podjeljivanje krsta predstavlja početak onoga duhovnog života koji na neki način proistječe i ovisi o biskupu - velikom svećeniku svojih vjernika u Kristu (839).

Neka se napose pouče o smislu i znaku krsnog studenca, da ih prožme štovanje i ljubav prema krstu i njegovu znaku - krsnom studencu (841).

Kad se podjeljuje krst, neka se osim toga pripravi sve što je potrebno za slavljenje sakramenta (842).

Nakon čitanja riječi Božje slavitelj u homiliji objasni biblijska čitanja, da nazočni potpunije shvate važnost krsta i znakovitost krsnoga studenca (851).

(...) koji traže da im se podijeli sveti krst (853).

Nakon čitanja riječi Božje slavitelj održi homiliju u kojoj objasni biblijska čitanja, da nazočni potpunije shvate značenje krsta i znakovitost krsnoga studenca (867).

Oče milosrđa, koji si stvorio čovjeka na svoju sliku i po krstu ga posvetio (873).

Prigodom nekih liturgijskih slavlja, kao što su krst, vjenčanje, sprovod, vjernici se primaju kod crkvenih vrata (943).

(...) a samog je sebe nazvao živom vodom i ustanovio je za nas krst, sakrament vode, znak spasonosnog blagoslova (1085).

Podsjeća nas i na sakrament krsta po kojem smo se preporodili iz vode i Duha Svetoga (1090).

Pogledaj na nas koji smo po tvome Sinu otkupljeni, a iz vode i Duha Svetoga po krstu nanovo rođeni (1094).

Egzorcizmi (još neobjavljeno)

Neka ova voda bude spomen primljenoga krsta i neka sjeća na Krista, koji nas je otkupio svojom mukom i uskrsnućem (44).

Bože, sazdatelju i branitelju ljudskoga roda, koji si čovjeka na svoju sliku sazdao i milošću krsta još divnije obnovio (Prošnje, 3).

Red pristupa odraslih u kršćanstvo (1998)

Po krstu se naime pritjelovljuju Kristu, uključuju se u Božji narod (2).

Krst, vrata života i kraljevstva, prvi je sakrament novoga zakona (3).

Osim toga, krst je sakrament kojim se ljudi pritjelovljuju Crkvi (4).

Priprava na krst i kršćanska pouka u prvom su redu dužnost Božjeg naroda, to jest Crkve, koja vjeru primljenu od apostola prenosi i gaji (7).

Neka nitko, osim iz prijeke potrebe, ne podjeljuju krst na tuđem području bez potrebnog dopuštenja, pa ni svojim podložnicima (11,3).

U latinskoj se Crkvi krst podjeljuje ovim riječima: »Ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.« (23).

Toj je evangelizaciji posvećeno cijelo vrijeme pretkatekumenata kako bi u pripravnika dozrela živa spremnost da idu za Kristom i da zatraže krst. (Preth. nap. 10). itd.

Red krštenja djece (tekst pregledan za novo izdanje)

Što se tiče vremena podjeljivanja krsta, nek se u prvom redu ima u vidu spasenje djeteta (8).

Da se osvijetli vazmeni značaj krsta, preporučuje se da se sakrament obavi u vazmenom bdijenju ili nedjeljom (9).

(...) da svi koji su po krstu zajedno s Kristom ukopani u smrt (54).

Krstitelj: Hoćete li dakle da I. primi krst u vjeri Crkve što je sad svi zajedno ispovjedismo? (60).

Sam je Krist svojoj Crkvi povjerio krst kad je apostole odaslao i rekao: »Idite i učinite sve narode učenicima mojim! Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga«. (138)

Čitač: Da se ovo dijete pokaže zahvalnim Bogu za primljeni krst i ozdravljenje, molimo te. (175)

82

Određeno značenjsko razlikovanje između krst/krštenje, kako smo vidjeli, još uvijek postoji, no od njega - i ovaj je rad upravo to htio pokazati - nema praktične koristi, nego može unijeti samo zabunu. Takvo razlikovanje ne može se opravdavati, kako bi se moglo pomisliti, ni hrvatskom tradicijom. "Krst" u značenju "baptisma" u hrvatskim izvorima u daljoj prošlosti pojavljuje se vrlo sporadično, no nije nam bilo moguće istražiti u kojem je odnosu to bilo prema krštenje = baptisma: jesu li to bila dva naziva za isto ili je bilo značenjskog razlikovanja.

U prošlosti se susreće jedna druga zanimljivost: značenjsko razlikovanje po naglasku: *křštenjē* = sam čin krštavanja (baptisatio, das Taufen); *kršténje* = sakrament krštenja (baptismus, die Taufe). Najprije je to zabilježio u svome rječniku Vuk Stefanović Karadžić, a kasnije vjerojatno po uzoru na nj Dragutin Parčić. Takvog razlikovanja ima još uvijek u hrvatskome jeziku, npr. *Pečenjē* (radnja kojom se što peče) / pečénje (ono što je pečeno). Akademik Stjepan Babić u svojoj *Tvorbi riječi* (1986.) među riječima koje s drukčijim naglaskom dobivaju drukčije značenje spominje i *křštenjē* / *kršténje*.¹² Danas je međutim značenjsko razlikovanje prema naglasku u tom primjeru iščezlo (ako je uopće i postojalo jer pitanje je koliko se u tome može vjerovati Vuku Stefanoviću Karadžiću) i moralo bi se uložiti određeno htijenje da se ono obnovi ili uspostavi, jasno ako se smatra korisnim razlikovati čin podjeljivanja sakramenta od samog sakramenta.¹³ Takvog razlikovanje nema ni za jedan drugi sakrament pa je pitanje čemu bi ono služilo ovdje. Sakrament ne postoji u sebi, nego se uvijek prima. Ako želimo istaknuti da je riječ o obredu po kojem se on prima/podjeljuje, onda treba to i reći: obred krštenja.

¹² Promatrajući te riječi pod tvorbenim vidom, za *křštenjē* kaže da je 'radnja kojom se krsti', a za *kršténje* 'čin kojim se što krsti' (str. 129). Na semantičkoj razini trebalo bi možda reći da je *křštenjē* sam čin, radnja, a *kršténje* rezultat toga čina, radnje.

¹³ S. Težak u spomenutom članku (v. bilj. 2) zalaže se za nešto drukčiju raspodjelu značenja. Za njega je krst sakrament i obred, a krštenje proces, tijek obreda. Za to navodi ovaj primjer: "Bili smo na krstu kumovi. Svidjelo nam se samo krštenje, ali i svećenikove riječi upućene kumovima i roditeljima." Ako bi se tako razlikovalo, naglasak bi bio *křštenjē*.